

Neodlučeno i neizvjesno

Subotičani su u nedjelju 17. studenoga „regularno” izabrali 57 novih odbornika za Skupštinu općine. To znači da je, s 9 koji su izabrani u I. krugu, nakon II. kruga izbora poznato 66 odbornika. Posljednji, 67. odbornik će biti biran u nedjelju 1. prosinca u izbornoj jedinici „Bajmok I” između **Antala Mojzesa** (SVM) i **Nikole Petreša** (BŠS). Najviše odbornički mjesta osvojio je Savez Vojvodanskih Madara, 23; slijedi Socijalistička partija Srbije s 17; Grupa građana s 10; Savez građana Subotice 6; Demokratski savez Hrvata Vojvodine 3; Demokratska zajednica vojvodanskih Madara i Jugoslavenska udružena ljevica po 2; dok su Narodna seljačka stranka i Bunjevačko-šokačka stranka osvojile po jedno odborničko mjesto. Ostvareni izborni rezultati otvaraju sve mogućnosti za novu raspodjelu vlasti u lokalnoj samoupravi. Time Subotica ulazi u novi, postizborni krug neizvjesnosti...

Od 27 kandidata koji su se birali u II. krugu za zastupnike Skupštine Vojvodine, izabrano je svih devet. Najviše je osvojio Savez vojvodanskih Madara 5 (dr. **Rozália Csehák Korhec**, **István Pásztor**, **József Miskolczi**, dr. **Tivadar Tóth** i **Antal Biácsi**); slijedi SPS 2 (**Branislav Veselinović** i dr. **Zvonimir Kiš**), dok je JULJ osvojio jedno mjesto (dr. **Božidar Leković**).

Novi odbornici u Skupštini općine Subotica su:

Iz SVM-a: **János Somogyi**, **Csaba Bata**, **Karoly Dudás**, **József Kasza**, **István Pásztor**, dr. **Rozália Csehák Korhec**, dr. **Tibor Hegedűs**, **László Bódi**, **János Fodor**, **Tibor Balázs Piri**, dr. **Antal Hegedűs**, **Antal Vukov**, **Agota Gubás**, dr. **László Tóth Bagi**, **Attila Kikity**, **Zoltán Siflis**, **János Németh**, **Endre Csúszó**, **József Miskolczi**, **László Papp**, **Zoltán Fogel**, **Imre Kern** i **Ilona Bernát**.

Iz SPS-a: **Veselin Avdalović**, **Mitar Nikolić**, **Tomislav Karadžić**, **Milorad Štavljanin**, **Nada Trivić**, **Jovica Đurković**, **Stevan Basta**, **Tomislav Veljković**, dr. **Rodoljub Đurić**, **Ivan Vojnić Tunić**, **Jašo Pećerić**, **Dragutin Kojić**, dr. **Branislav Veselinović**, **Ivan Crnjaković**, **Mirjana Čukvas**, **Stevan Tegeltija**, **Dušan Stipanović** i dr. **Dragan Vugdelija**.

Iz grupe građana: **Mirko Gabrić**, **Antal Ledenyák**, **Péter Engi**, **László Bakos**, **Sive Mačković**, **Tugomir Petrekanić**, **László Vékony**, **Nikola Uzelac**, **Petar Albijanić** i **Attila Varga**.

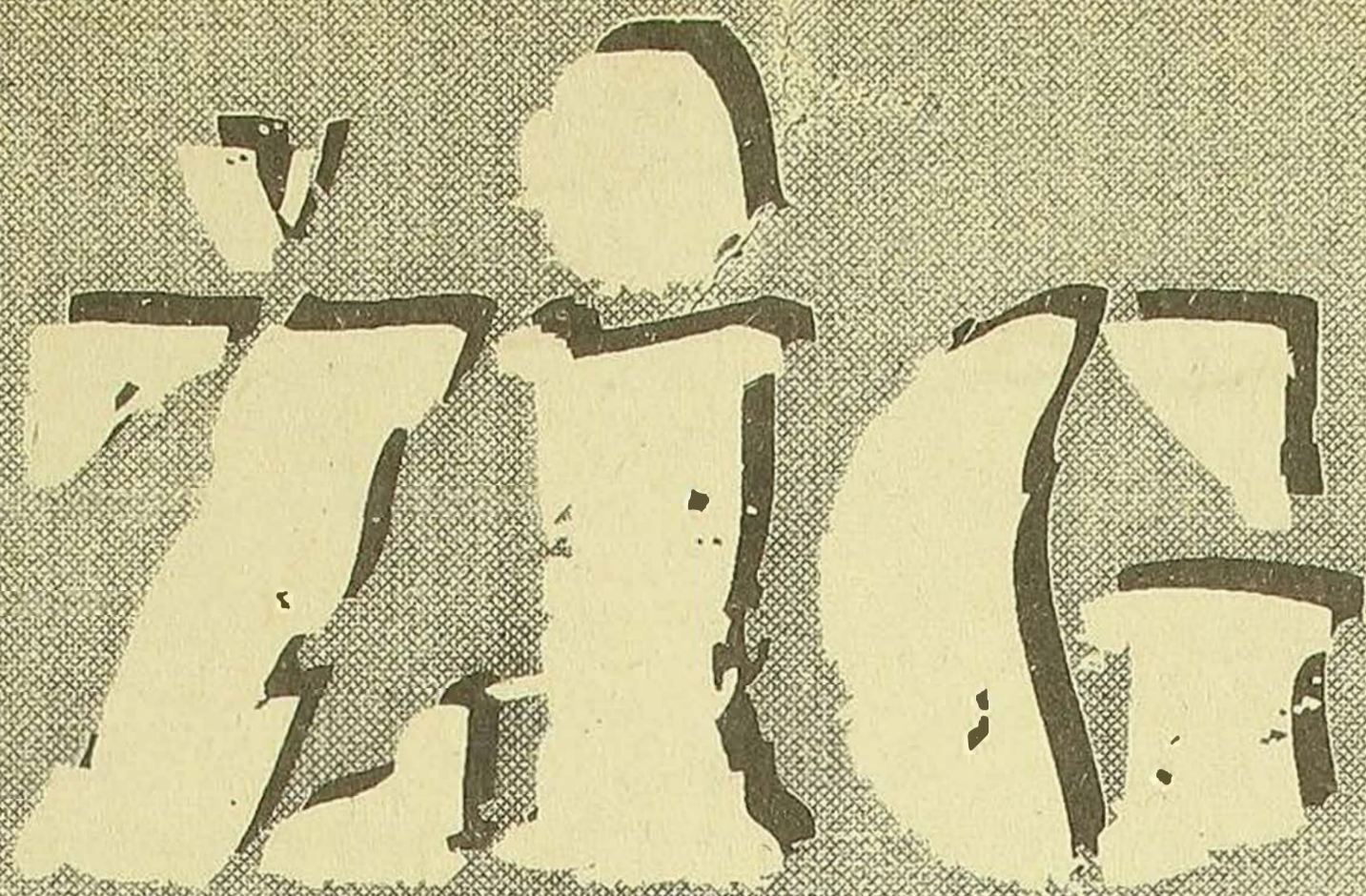
Iz SGS-a: **Mirko Bajić**, **Ivan Gurinović**, **Šandor Kalmar**, **Blaško Gabrić**, **István Plesztovics** i **Zlatko Prčić**.

Iz DSHV-a: **Martin Bačić**, **Ivan Stipić** i **Ivan Čović**.

Iz DZVM-a: **Ferenc Gellér** i **Tibor Horváth**.

Iz JULJ-a: **Josip Stipić** i **Branko Vujić**
Iz BŠS-a: **Nikola Babić**

Iz NSS-a: dr. **Ljudevit Vojnić Tunić**
(lj. k.)

Subotički volonteri

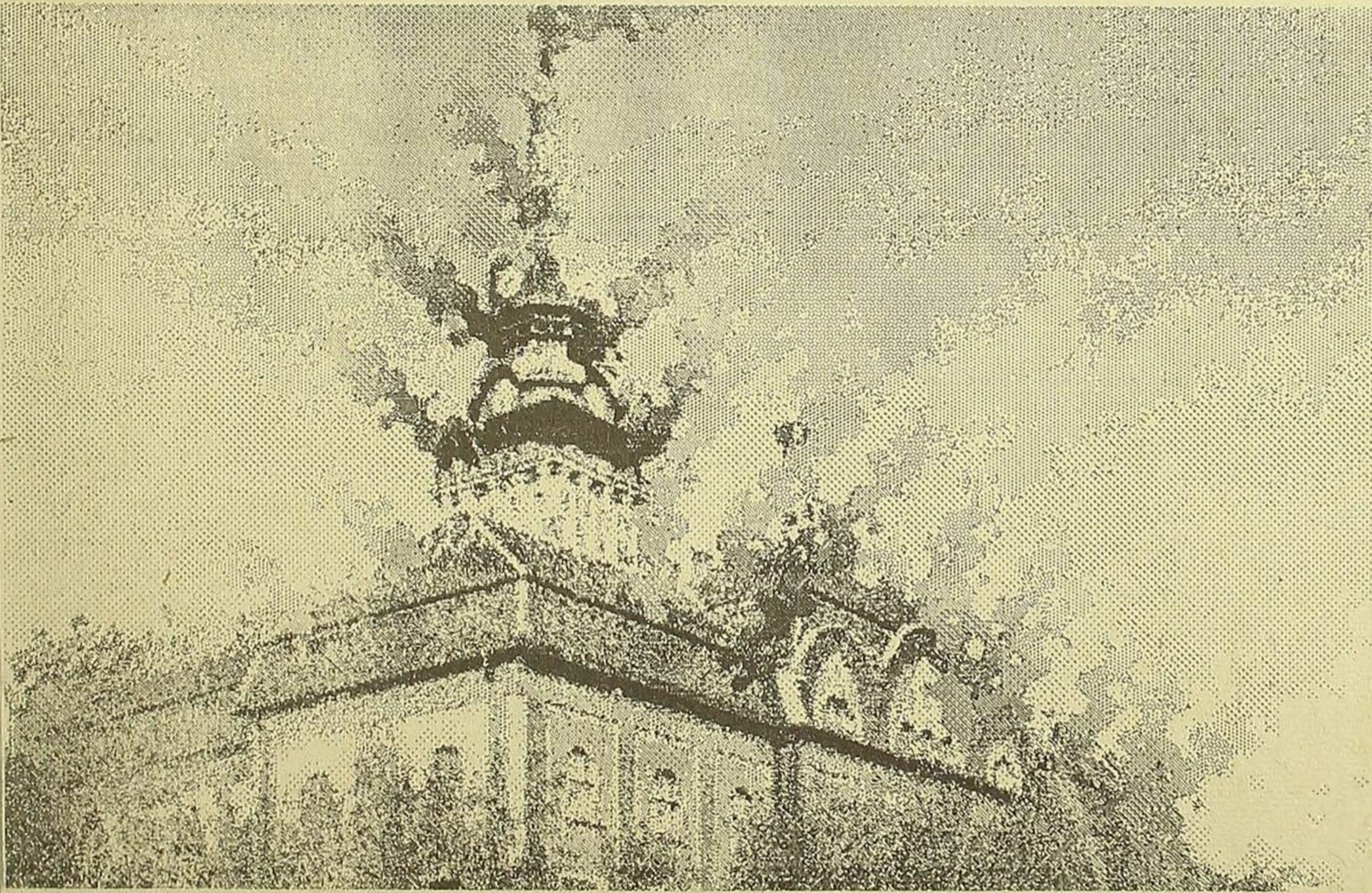
Godina III. • Broj 60 • 28. studenoga 1996. • Cijena 2 dinara

TKO TO ŽELI DEFORMIRATI GRAD?

Za oporben grad

Subotica je u proteklom periodu bila jedan od rijetkih oporbenih gradova u SR Jugoslaviji. Lokalna samouprava je položila djelom kamen temeljac početnoj demokratizaciji grada i to u

bili jasni – sačuvati grad od napetosti, usaditi u njega dimenziju tolerancije, poštivanja i suživota. Od samoga početka ratnih sukoba lokalna samouprava se zalagala za mir. Nije to bilo retorika novih mirotvoraca, već su stalno djelom i akcijom bili protiv govora

vo teškim i složenim, pa ako hoćete i opasnim vremenima i uvjetima. Optuživana kao racionalna, koalicija koja je bila na čelu grada upješno i znalački je prošla Scile i Haridbe. Aza to su stigla određena i značajna međunarodna priznanja (Povelja mira i dr.).

Gradonačelnik **József Kasza** umješno, znalački i hrabro je vodio grad. Borba je bila na momente teška. No, razlozi za borbu su uvijek

mržnje te za pravdu zasnovanu na pamćenju.

Sada kada je demokratska i slobodarska Srbija na nogama, kada se ne bore za puku vlast, već za pravdu, ne za politiku već za moral, ne za kadrovsku kombinatoriku, već za veličinu grada i ljudsko dostojanstvo kroz lokalnu samoupravu, dio građana Subotice nije toliko razočaran koliko je tužan što nije pridružen tom pokretu za istinski bolje sutra, tom valu pravde koji uliva nadu i garantira da je čovjek čovjek. Čuti se otužan jer mu se mogućnost izlaska na izbore i pravo da glasa po vlastitom opredijeljenju pretvara, ni ne sluteći, u zbilju u kojoj su pokradeni, prevareni, precrtani, poništeni.

Subotica lako može izgubiti „status” oporbenog grada. Počele su razne kalkulacije; računi se množe i dijele.... Ali nedostaje građanske hrabrosti da se pridruži oporbnim gradovima Srbije. Time Subotica gubi svoj dignitet i identitet, gubi korak ne s vremenom već u vremenu.

(nastavak na str. 2)

Zašto 8 strana?

Mali je to doprinos protestu opozicije protiv krađa izbornih glasova. Smatramo da svatko u ovom trenutku danas mora otvovati malo da bi žrtva sutra imala podržajniji i bogatiji smisao. Mi u ovome trenutku ne možemo više. Ali držimo da i to dovoljno.

Izlazimo i u crnoj boji. Time kazujemo da je nekima ovo kraj, a nadamo se da je većinu nas to svijetli početak...

Vojislav Sekelj

(nastavak sa str. 1)

U ovome trenutku nije toliko bitna „preraspodjela” lokalne vlasti koliko je važno ostati i dalje oporben grad, jer je sadržaj i smisao toga u tome da veličine i ove obnove oduhovi dimenziju grada – demokratski se boriti za opću i dalnju demokratizaciju društva; ne za slobodu svog stava od svega i svačega, već za njegovo ograničenje kroz samu odgovornost, te za jednakost pravde za sve.

Da je na minulim lokalnim izborima bilo krađe od strane SPS-a i vjernog mu trabanta JULJ-a, te krivotvorenja i iznevjere pravosuđa, nije samo opće poznati stav, već je to dio njihovog političkog i moralnog imidža s kojim trebamo ne samo ići u svijet nego i da „idemo dalje”. Pitamo se – kako dalje?

No, ni to im nije dosta. Drsko i bahato se ponašaju, prijete i ucjenjuju te utjerivaju strah u pojedine zastupnike... Sve to rade s jedinim ciljem – ali bez razloga – da dođu do vlasti u lokalnoj samoupravi. Zaista, razumijem njihov cilj – vlast, ali ne vidim razlog za ovo vrijeme. Upropastili su sve što se upropastiti dalo. Što ih to onda goni da idu dalje? Zar ne shvataju da je došlo vrijeme poštenog rada i pune odgovornosti? Oni za to ne samo da nisu spremni nego su i nesposobni. I jedino kroz strah, tu „tjelesnu” manu vlastite nesposobnosti da pošteno rade, mogu sakriti. Ali, pored straha kao sredstva kojim se dolazi do cilja (VLASTI), treba li, civilizacija nalaže, postojati i jedna viša, uzvišenija razina, razina savjesti, koja se temel-

ji u moralnih hrabrosti svakog pojedinca. To osobito vrijedi za pojedinca koji se svjesno opredijeli da se politikom aktivno i bavi. Jer, bez građanske hrabrosti da se strahu suprotstavi te da se ponudeni „darovi” uzimaju s lakoćom intelektualne ravnodušnosti, ovo društvo će tonuti sve niže i dublje ne samo u materijalnu već i u moralnu i duhovnu bijedu.

S protestima oporbe po gradovima Srbije, navješćuje se i jedan novi tip političara, političara koji će se odgovorno politikom baviti u interesu većine koja ga je izabrala. Nama u ovome trenutku nisu toliko potrebni novi putevi, nove zaobilaznice, mostovi i tvornice koliko nam je potrebna temeljna obnova društva. A s ovima koji idu dalje to nije moguće. Njima nije jasno ni to da se od njih i laž već umorila.

Suboticu kao oporbeni grad lako je i teško u ovoj postizbornoj igri sačuvati. Lako, ako bi se odbornici bar s malim smislom i osjećanjem realnog držali, a ne samo predizbornih manje više retoričkih obećanja i parola. Jer, činjenično stanje dna do kojega smo, ili bar ogromna većina, došli kazuje da moraju ići mnogo, mnogo dalje ako im je stalo do grada, a ne samo do vlasti. Teško je iz razloga što nam je politička kultura na žalost na izuzetno niskoj razini, a i odavno smo izgubili smisao i osjećaj za realno. Jer, za većinu je već realno da ne idu na more; realno je za većinu da im se izborni glas kupi za 10 ili 15 litara benzina...

Predizbornu situaciju za lokalnu samoupravu grada usložnjava i odnos broja odbornika pojedinih stranaka i grupacija, a napose odnos između odbornika SVM-a i SPS-a. SVM s 24 i SPS s 18 nalaze se u relaciji koja otvara razne kombinacije i koalicije. „Grupa građana” s 10 odbornika (ako se može apstrahirati da su dio tih odbornika sateliti nekih stranaka!?) je ona grupacija koja ni sama ne zna koga i što zastupaju i kako su se uopće u novom sazivu našli. Pri tome Savez građana Subotice s 6 odbornika, s nejasnim i neisprofiliranim političkim stavom koji nema ni pravu strategiju, ali s već prepoznatljivom taktikom „talasanja”, u pritaji čeka da svade počnu. Situaciju komplicira i izraziti neuspjeh DSHV-a s 3 odbornika i DZVM-a s 2.

I tu se nalaze glavni elementi računanja. Računa se više tko će s kim, a ne tko s kim jednostavno ne može! Počela je trka bez cilja, premda nije lišena smisla.

Stoga, prije ikakve računice, a u interesu grada, trebali bi se postaviti minimalni uvjeti za njegovu budućnost. Recimo bar 4 – a to bi mogli biti slijedeći. (Sasma drugi postavljeni uvjeti bi pretpostavljali druge rezultate. Ali bi to donijelo i druge posljedice!)

Od četiri uvjeta prvi bi mogao biti slogan koalicije „Vojvodina” – „Tačku na pljačku”. Drugi, nužan uvjet je daljnja demokratizacija društva. Treći jest ograničenje slobode – sadržajnija i odgovornija: sloboda pojedinca u razlikama koja svoju ravnotežu nalazi i dobiva u jednakosti prava za sve. I četvrti uvjet je nacionalna ranopripravnost.

Ona grupacija stranaka koja od ova ponudena uvjeta prihvata najmanje 3 i njih se istinski zalaže može ući u koaliciju drugom grupacijom.

Prva varijanta: grupa odbornika SPS-njenih trabanata (JULJ i BŠS) od 4 ponudena uvjeta ne ispunjavaju niti jedan!

Druga varijanta: SVM (24), DSHV (i GG(3) prihvataju veći dio pomenutih principa. Ali, oni dolaze do broja od 30 odbornika, što je za formiranje vlasti u lokalnoj samoupravi malo. Nedostaje im 4 odbornika. U ovoj varijanti pun teret pa i odgovornost pada na odbornike iz redova SGS-a i DZVM-a. Opredijele li se oni za ovu varijantu (prihvatanjem 3 pomenuta uvjeta) Subotica bi u biti sačuvala status „oporbenog” grada. Ovakva koalicija bi bila prirodna. Na njenu „neprirodnost” može utjecati samo ponašanje SGS-a. No, ovo ne bi trebalo, nadamo se, predstavljati veću prepreku jer i za njih vjerojatno osnovni cilj nije samo lokalna samouprava već ostati oporbeni grad kako bi s budućim Savezom oporbenih gradova Srbije radili na općoj demokratizaciji društva.

Treća varijanta: koalicija SPS-a i SVM po principu suprotnosti nije moguća. Istina, dobili bi najveću grupaciju, ali po grad pogledu i u ovome trenutku povijesno sramno. Ovakva koalicija bi minimizirala sve ostale grupe i obične statiste i proizvođače promaje koju poslije prodavali svojim biračima.

Četvrta varijanta (koja je možda loša!?): jeste prinudna uprava.

Na kraju, jasno se vidi da računica izvedena iz ovakvih zadatah uvjeta prosto ne može koaliciju SVM-a (24), SGS-a (6+) i DSHV-a (3), i GG (3-4). Lokalna samouprava bi se konstituirala, grad bi pokazao svoju političku punoljetnost jer bi ovoj koaliciji grad bio briga, a ne bi oni bili briga grada. To bi bio značajan doprinos k daljnjoj demokratizaciji društva. (Jer, lokalna samouprava je dijelom i škola demokracije. Neosporno je da bez lokalne samouprave ne bi ni bilo demokracije. Stoga nije slučaj da udari na demokraciju počinju sužavanjem ovlasti i prava lokalnoj samoupravi i njenim eliminiranjem.)

Vojislav Sekelj

Izvod iz „Primedbi za rad i rezultat izbora komisije br. 34, 'Kertvaroš'”

„(...)

2. Evidencija birača je vođena neuredno, nestručno. Predsednik komisije je preuzeo pozive a evidentiranje je ostavljeno za kasnije, i posle izmešanja je uvedeno u birački spisak neusaglašeno za pokrajinske izbore i za opštinske. Sa vremena na vreme predsednik i zamenik komisije su sravnjivali rezultate ali bez dokumentacije i vršeno je zaokruživanje brojeva. Nakon pobrojavanja poziva izbrojano je 862 poziva a evidentirano je 1181 birača. 319 glasača po evidenciji ima više glasova što nije stvarno stanje u odnosu na prethodne izbore jer celo vreme nije bilo toliko glasača koliko je evidentirano; ujedno je i zaokružen broj 1446 a imenovani je u inostranstvu.

3. Kod otvaranja kutija za opštinske izbore nadeno je 3-4 gomile glasačkih listića po 10-15 komada i svi glasovi na Vukdeliju..

(...)

Smatramo da je došlo do manipulacije sa glasovima i da su izbori neregularni i da treba ih ponoviti.

Članovi komisije i zamenici nisu dobili rešenja.”

Doda li se tome da je „izabrani” odbornik član SPS-a nećemo reći ništa novo. No, budući da je dotični profesor na Ekonomskom fakultetu pitamo se kako će sutra izići pred studente? Hoće li recimo dopustiti krivotvorenje vlastitog potpisa ili upis ocjene s njegovim potpisom?

Žig broj 60

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo”

Adresa uredništva: Subotica

Preradovićeva 4

Telefon: (024) 22-927

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog i odgovornog

urednika: Tomislav Žigmanov

Uredništvo: Lazar Merковиć, Ivan

Rudinski, Nela Skenderović, Dragan

Vidaković

Korektor: Mirko Kopunović

Tehnički urednik: Ivan Hegediš

Tisak: „Globus”, Subotica

List je registriran kod

Ministarstva za informiranje

Republike Srbije pod brojem 1620 od

25. travnja 1994. godine

„Žig” izlazi svake druge subote

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Skandalozna lažiranja lokalnih izbora

Posljednjih su tjedana Subotičani, kao i stanovnici drugih velikih gradova u Vojvodini Srbiji, bili svjedocima SPS/JULJ-ovskog orenog namještanja rezultata općinskih izbora, što je još jednom osnažilo uvjerenje kako je aktualna državna vlast daleko od temeljnih demokratskih principa.

Protesti u najvećim gradovima Srbije su pokazali da se rješenje problema demokracije nazini cijele države može početi rješavati tek kada se s time počne u Srbiji – Beogradu, Nišu, Kugujevcu i drugim velikim srbijanskim mjestima. Dok državni mediji govore o nekoliko stotina nezadovoljnika, dotle su policijski korci, regrutacija rezervnog policijskog sastava i desetine tisuća demonstranata među udarnim vijestima mnogih europskih stanica, a ministar Milutinović se pod vatrometom pitanja dorobaviještenih europskih parlamentara caravda u Bruxellesu da su lokalni izbori bili prvovaljani i da je samo 4% nevažećih – pri čemu je propustio reći da su nevažeće samo pobjede oporbe, dok su pobjede „crvene koalicije” sve odreda pravovaljane.

Štoviše, kao i u komunističko doba, pokazali i dokazali da nisu neovisni, te da su ujedine, prijetnje te nalaženje poslušnika/kandidata ista među sucima dale rezultate: pokazavanje rezultata samo u izbornim jedinicama u kojima je pobijedila oporba, skućivo odbacivanje prigovora oporbe i skućivo uvažavanje SPS/JULJ prigovora. Posebno aktivnu ulogu u lažiranju izbora imali su i imaju policijski organi – šikaniranje a samim biračkim mjestima, pozivanje informativne razgovore u MUP izabran odbornika, vrbovanja, prijetnje neovisnim odbornicima. Rezervni sastav policije aktiviran pa obveznici moraju biti stalno na čeka u iščekivanju poziva – naravno za rješenje u pripravi dobijaju i plaću.

Subotica nije bila imuna od svega toga o čemu su pisale „Subotičke novine”,

„Naša borba”, „Nezavisni” i druge novine. Skandalozne sudske odluke, podmićivanje birača, blaćenje protivnika, šikaniranje predstavnika oporbe od strane policije na izbornim mjestima, pozivi na informativne razgovore, vrbovanja, prijetnje i slične radnje su dio subotičke političke svakodnevice. Tako najmračnije strane obrenovićevsko-karadorđevićevskog „parlamentarizma” dopijevaju u Bačku, te polako blijedi dva i pol stoljeća stara tradicija izbornosti najviših gradskih civilnih organa.

Čini se da je **József Kasza** doista bio u pravu kada je rekao da se subotički SPS doista dobro pripremio za općinske izbore. Cilj je postignut: „neprincipijelna nacionalistička mađarsko-hrvatska koalicija više neće imati većinu” a Suboticom će upravljati ili beogradski satrapi ili Beograd putem prinudne uprave. Samo su naivni (ali vrlo brojni) Bunjevci mogli očekivati da će GG i SGS imati neutralnu ulogu ili ulogu jezička na vagi, za šta su se sami izdavali – neulaženje u koaliciju sa SVM znači igranje za SPS premda ne direktno već izokola – putem prinudne beogradske samouprave koja će se izgleda morati ustanoviti jer neće biti formirana skupštinska većina.

No, zato se čini, ostavljajući po strani makinacije SPS-a, da se DSHV najslabije pripremio za općinske izbore. Uljuljkani u samozadovoljnost, tromi u radu na terenu (biračkim mjestima i uopće izbornim jedinicama), neinventivni, slabe propagande, lišeni bilo kakve strategije (potpuno nepotrebno i bezizgledno sudjelovanje na saveznim izborima, šutnja u svezi vojvodanske koalicije), članovi hrvatske stranke se mogu osjećati, premda utješno, kao doista jedini istinski koalicijski partner snažnog Kaszinog SVM-a, koji je, pak, do nogu potukao Ágostonovu partiju.

Beno Horvacki

Poslije rata vratio se Subotici i uključio se u prosvjetni i pedagoški rad u školama. Bio je profesor srpskohrvatskog jezika, ali je vršio i neke druge dužnosti u srednjoškolskim centrima. Zatim je 17. studenoga 1968. godine postao upravnik subotičke Gradske biblioteke, ali se razbolio pa je 13. srpnja 1971. otišao u invalidsku mirovinu. Izvanrednom snagom volje i dalje se borio protiv bolesti.

Od najranije mladosti Jašo Kopilović je u svojoj duši i srcu osjetio pjesnički polet i kao gimnazijalac počeo je pisati pjesme. Na sreću, bio je zapažen i prihvaćen u krugu pisaca i pjesnika koji su se okupili oko hrvatskog književnog časopisa „Klasje naših ravni” i tamo je objavio svoju prvu pjesmu „San” (1938. br. 5. str. 8). Na taj način stupio je u književnu javnost i njegovo pjesničko književno stvaralaštvo trajalo je veoma dugo sve do naših dana kada je bolest postala jača od želje za pjesničkim stvaranjem.

Za vrijeme rata, dok je bio u Zagrebu, nastala je njegova zbirka pjesama „Daleko od zavičaja” (1944.). Kad se vratio u Suboticu, Kopilović se odmah uključio u književni život svoga grada. Pjesme je objavljivao u

Aforizmi

- Na izborima narod je kazao svoje. Očekuje se od onih koji su izabrani da kažu tude.
- Na kraju kraja kraj Krajine.
- Idemo dalje. Sa srpom i čekićem!
- Uspješan političar: Izraziti ljevičar, a dobro ga služi desnica.
- Vlada je opet stabilna. Znači narod će opet klizati.
- Naš narod je kratkovid. Nikako da vidi bolju budućnost.
- U školama je u modi eksperimentalna nastava. Stalno se mijenjaju nastavnici.
- I pravovjerni nisu uvijek protiv broja 13. Nije poznato da je netko od njih vratio trinaestu plaću.
- Vjernici koji su ranije išli u crkvu sada ne idu više. Idu jednako.
- Bio je odan državnim vlastima da bi uskoro završio u zatvoru.

Dujo Runje

Odgovor Šimi Sekuliću

Fenomena užasnote svijesti

Svjesni dragocjenosti prostora, ali i bezvrijednosti pisma Šime Sekulića, odgovorit ipak moramo jer je „idealno-tipsko”. Ali kratko. Jer, odgovarati na uvrede kojima vrvi tekst nije potrebno. Recimo iz razloga što to pristojnost ne dopušta. A pisati kritički, s argumentima i relevantnim podacima je vještina koju naš nepoznati beogradski čitatelj ne posjeduje, dok paušalne etikete, iz kojih vrca iskonska mržnja, i nebitne podatke odjenuti u gole fraze koje govore malo toga jest posao koji odlično zna. Tako, pismo govori o njemu samome. Rječnik („izdajnik”, „Kvisling”, „otpadnici”...) i intencija pisma ukazuju na zabrinjavajući izljev netrpeljivosti. Nadamo se da će nakon njegove objave, ako ništa drugo, Sekulić biti manje „užasnut”.

časopisu „Rukovet”, a kada se kasnije pojavio kalendar „Subotička Danica” i tamo je bio redovit suradnik. Povremeno se javljao i u publikacijama u drugim gradovima.

Zbirke Jakova Kopilovića su veoma bogate pjesničkim motivima. Za bačkom ravnicom i za Suboticom je čeznuo kada je bio daleko od zavičaja. Subotici i Dužijanci ostavio je trajan spomenik u svojim pjesmama. Drugi motiv u Kopilovićevim pjesmama je njegovo duboko doživljavanje i proživljavanje prirode, gdje je vidio mnogo simbolike.

U naše teške dane teško je doživljavao kako je mržnja zavlada među ljudima i među narodima, kako Zlo širi svoje carstvo.

Ali, u ovom času rastanka treba posebno naglasiti da je u svim zbirkama svoje najljepše stihove posvetio svojim najbližim i najmilijim s mnogo ljubavi i mnogo topline.

Njegovih 18 zbirki pjesama ostaje kao naša trajna kulturna baština i zato ga ne smijemo predati tami zaborava.

Jakov Kopilović je sahranjen u četvrtak u 15 sati u subotičkom groblju u Keru.

Bela Gabrić

In memoriam

Prof. Jakov Kopilović

pjesnik

(srpnja 1918 – 18. studenoga 1996.)

Poslije duge bolesti napustio nas je 18. studenoga u večernjim satima pjesnik Jakov Kopilović. On je među najplodnijim pjesnikom subotičkog književnog kruga i svojim brojnim zbirkama obogatio je kulturnu baštinu svoga rodnoga grada.

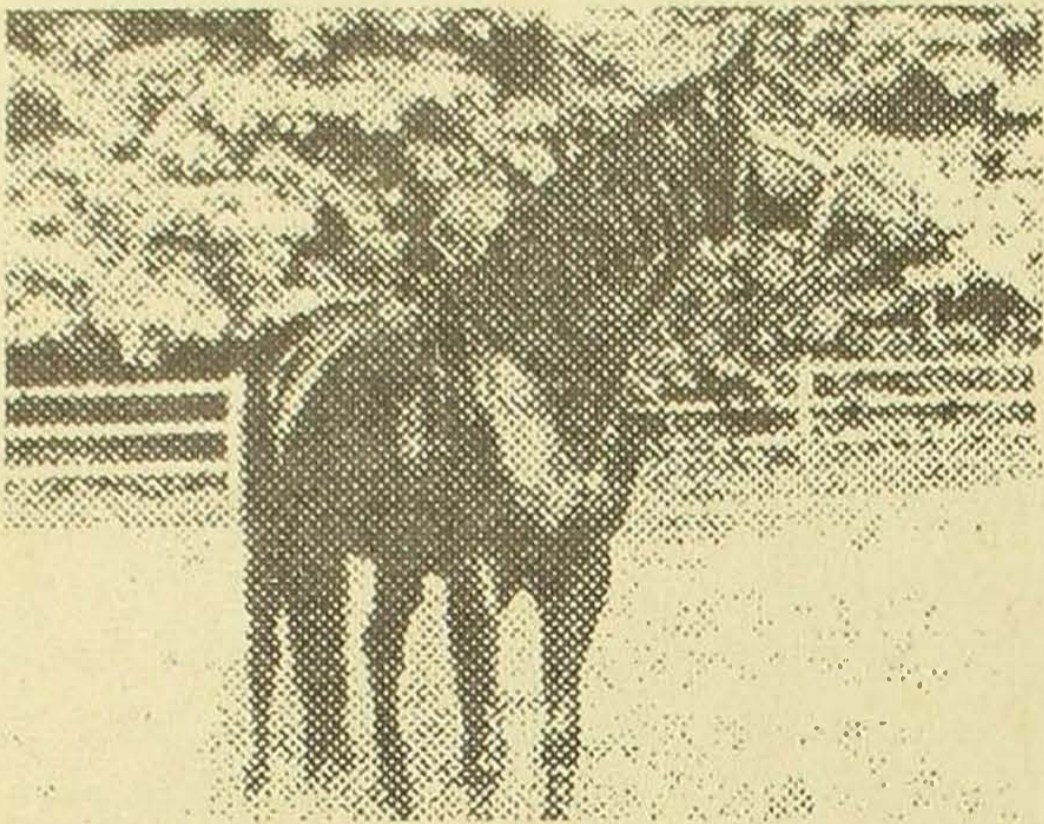
Rođen je 9. kolovoza 1918. godine u Subotici, gdje je proveo svoje djetinjstvo i mladost. U svom rodnom gradu završio je osnovnu školu i četiri razreda niže gimnazije s plomom maturom. Zbog siromašnog materijalnog stanja u obitelji nije nastavio školovanje, nego je počeo raditi. Poslije drugih poslova postao je 1937. konduktor na subotičkom tramvaju, ali je nastavio učenje i završio gimnaziju.

Za vrijeme rata morao je napustiti svoj rodni grad. Dok je boravio u Zagrebu, upisao se na Filozofski fakultet, (slavistiku).

Iz sportske prošlosti Subotice Grob i spomenik podignut konju!

Riječ je o konju doratu čija se glava i sapi preparirani čuvaju u muzeju Zobnatičke ergele, dok je njegov ostali dio tijela pokopan u velebnom parku u grob na samoj ergeli.

Da, ovo je priča o konju Kazanovi. U njegovom matičnom listu piše da je došao

na ovaj svijet 26. ožujka 1963. godine, a uginuo 23. ožujka 1988., tri dana prije no što će napuniti 25 godina života.

Kazanova je kupljen kao trogodac u negdašnjoj Istočnoj Njemačkoj. Sigurno je najveću slavu stekao kao pobjednik na mnogim hipodromima već nadaleko poznati Kazanova iz ove ergele, koji se smatra i najuspješnijim konjem svih vremena u nas, a neću pretjerati ako kažem, vjerojatno i u Europi. Kazanova je bio pobjednikom na 33 glavne trke, pobijedio je i na 30 drugih ne manje važnih trka, a samo na beogradskom hipodromu je osvojio za svoju ergelu pet srebrnih pokala i to za redom: prvi 13. kolovoza 1967., a peti 13. kolovoza 1971., već kao osmogodišnjak. U stvari to su bile trke za pokal maršala Tita koje su bile naše najveće i najznačajnije konjske trke.

Tijekom života Kazanova je stekao 177 potomaka! Od 102 potomka, koliko je zvanično upisano u matične knjige, 63 su kobile, a 39 su muška grla. U knjigama je zapisano da je 15 Kazanovinih potomaka osvojilo ukupno 22 trofeja u najelitnijim trkama. Najuspješnija je bila Bársonyka koja je osvojila jedan pokal maršala Tita, Saint Leger i trke „Kostolac” i „Neretva” – trke koje su rangirane najvećim vrednotama. Iza nje slijedi Nera II, koja je pored pokala maršala Tita osvojila Saint Leger i dva puta trku „Neretva”. I ostali potomci su doprinijeli bogatstvu trofeja, osvajajući prva mjesta na raznim trkama.

U znak „zahvalnosti i sjećanja” na svu pobjedničku slavu koju je Kazanova stekao, nakon uginuća, pokopan je u posebno grobnicu nad kojom je postavljena lijepa mermerna nadgrobna ploča. Na ploči su pored našeg, na francuskom i engleskom jeziku ispisani svi važniji podaci o životu i uspjesima na trkačkim natjecanjima i pobjedama, nezaboravnog velikana hipodromskih staza – konja Kazanove.

Iza njega je ostala legenda.

Ante Zomborčević

Nova knjiga

Komšija, pa Bog

Gl. urednik prof. dr. Veselin Lazić, Edicija Istorija poljoprivrede, salaša i sela, XII knjiga, izdavač Kulturno-istorijsko društvo Proleće na čenejskim salašima – PČESA 1996, Novi Sad 1996, str. 641.

KID PČESA iz Novog Sada, uspješno nastavljajući izdavanje godišnjih tematskih zbornika, konačno je dočekalo pogodno vrijeme za izdavanje radova na temu tolerancije, što je donedavna bila blasfemična tema po praksu i politiku oficijelnog miljea.

U prvom poglavlju zbornika (435 strana) sadržano je 116 radova, u kojima se s različitim stajališta razmatraju komšijski odnosi. Radove je napisalo ravno 112 autora – počev od običnih ljudi, preko kustosa, nastavnika, pa sve do sveučilišnih profesora s raznih fakulteta. Premda su autori uglavnom iz Vojvodine, ima i autora iz Temišvara i Deske (Mađarska), te, kao i ranijih godina, nekoliko Nijemaca – bivših stanovnika vojvodanskih sela (nekadanjeg Filippova danas Bačkog Gračca, i nekadanjeg Brestovca danas Bačkog Brestovca), koji su morali napustiti zavičaj nakon II. svjetskog rata. U više radova je zamjetno isticanje lijepih uspomena na nekadanje njemačke komšije, o čemu se donedavna u nas nije mogla pročitati ni riječ. U svakom slučaju, sociolozi, etnolozi, pravnici i mnogi drugi su u svojim člancima temeljno pretresli susjedske odnose sa stajališta svojih struka, ali su mnogi autori jednostavno i lijepo iznosili svoje uspomene na susjede.

U drugom poglavlju knjige (35 strana) se nalaze 19 pjesama i 17 proznih sastava koje je napisalo 28 učenika na temu knjige, dok treće poglavlje (109 strana) sadrži „bezbroj priloga od bezbroj autora” na temu šaljivih kazivanja o komšijskim selima i varošima.

Doprinos knjizi, kao i u ranijim izdanjima, dalo je i više Subotičana: **Slaven Bačić** („Susedska prava”), **Bela Duranci** („Prvo Bog, pa komšija rod!”), **Olga Kovačev-Ninkov** („Deca drže komšiluk najviše”), **Antun Rudinski** („Putevi, putovi, jarde, progoni i...”), **Radomir Ninkov** („Pačirske komšije i salaši”), **Nedeljka Šarčević** („Komšijski slučajevi”) i **Alojzije Stantić** („Dida Đuro i Sepika”).

Inače se Subotica i Subotičani spominju još na nekoliko mjesta u ovom zborniku – u četvrtom poglavlju knjige u kojem su prikazane aktivnosti PČESE u 1995/96 godini zabilježena je promocija u Subotici, subotičke škole i profesori koji su odabrani odn. nagrađeni za izložbu likovnih radova na temu knjige, slike s izložbe likovnih radova na Paliću, navedena su folklorna društva iz Subotice i okoline koja su sudjelovala u igrama podvoje (HKPD „Matija Gubec”, HKC „Bunjevačko kolo” i dr.)... (s. b.)

Ovaj broj „Žiga” izašao je zahvaljujući financijskoj potpori Otvorenog društva

Razigrani Tavankučani

U okviru obilježavanja jubileja pedesetogodišnjice HKPD „Matija Gubec” iz Tavankuta, održana je pretposljednja manifestacija - godišnji koncert folklorne sekcije. Nedjelju, 24. studenoga, salu Doma kulture ispunili su brojni posjetitelji i ljubitelji folklorne umjetnosti. Nosioci večeri bili su četiri novi reprezentativne grupe dok su program simpatično popunili članovi dječje folklorne grupe svojim nastupom. Voditeljica večeri bila je Dušica Jurić a nastupe su pratili tamburaški sastav iz HKC „Bunjevačko kolo” te ansambl „Vremeplov” iz Sombora. Kao koreografi pojavili su se Davor Dulić i Marko Vukov. Program je počeo bunjevačkim igrama nastupom reprezentativne grupe koja je nastavio dječjim prikazom bunjevačkih igara u drukčijoj koreografiji, te nizom igara plesova iz Slavonije, Posavine, Šokadije, BiH i Srbije, što je od publike jednako dobro prihvaćeno bilo da su na sceni bila dječja ili prva postava. Ansambl „Vremeplov” uspješno je najavljivao naredne točke programa izvedbama prepoznatljivih melodija koje su bile uvod u ozračje određene koreografije. Slijedile su efektne Mađarske igre zatim niz igara koje bržim ritmom i drukčijim stilom vode ka kulminaciji programa. To su vlaške igre, Šota koju je prvo put na sceni vrlo uspješno odigrala mlada članica reprezentativne grupe Ivana Željko, te igre iz Vranja koja uvijek nepogrešivo uzdiže atmosferu u publici. Kulminativnog zajedničkog osjećaja ispunjenosti i radosti. To je uzlazna linija programa koju ova sekcija društva njeguje već nekoliko godina. Pauza koja je uslijedila nakon Vranja da bi se na sceni pojavili igrači za poslednju točku bunjevačkih igara u vrlo dobroj koreografiji Davora Dulića djelovala je predugo i nepotrebno je smanjila tenziju do tada postignutu. No, u domaćoj sredini publike koja će razumjeti sitne propuste folklorci mogu biti zadovoljni. Pored Davora Dulića kao koreografa, stručnim rukovodstvom istaknuo se Drago Grmić koji cijelu organizaciju koncerta uspješno „prijegrmio” preko svojih leđa. Ivica Dulić i Marko Matković kao voditelji dječje grupe znalački su ih pripremili za ovaj nastup. Ljudi iza scene obično su jedni od najzaslužniji za uspjeh koncerta, stoga ćemo ih ovdje spomenuti. To su garderoberi Gordana Josip Nimčević čiji rad je najpodložniji su publike.

S obzirom da se folklorni ansambl do podmladio novim i mladim članovima koji su došli na mjesto studenata možemo samo čestitati na ovom koncertu. U situaciji nesigurnih financijskih i organizacijskih rješenja, kontinuitet održavanja ovakvih ključnih nastupa od velikog je značaja. Mladim članovima će ovo iskustvo sigurno biti dragocjeno jer su imali dovoljno entuzijazma i hrabrosti preuzeti dio obaveza koje su do sada obavljali drugi. U okruženju sveukupne situacije koja nije baš stimulativna za kulturu, folklorci su pružili maksimum.

(n.)

Naš izbor

Tuga sokaka

„Iza nečijom pjesmom tuguju sokaci,
iza nečijom pjesmom...”

„Iza za mojom tugom nestaju sokaci,
nestaju u tuzi...”

„Vekada su tako znali moju mladost
o stopama samo.”

„Klizani pločnik mrtav je ko radost
azbijene vaze.”

„Iza nečijom pjesmom tuguju sokaci...”

Jakov Kopilović

Na Građevinskom fakulteta O filozofiji i tehnici

Na poziv dekana Građevinskog fakulteta **Attila Száma**, u petak je 15. studenoga **Miroslav Žigmanov** kao gost održao predavanje studentima I. godine na temu „Filozofija i tehnika”. U dobro struktuiranom predavanju, prikazujući „transcendiranje tehnike”, kao onoga bitnoga filozofije, u kojem odakle tehnike (povijest pojma tehnike kao i njezinih formalnih (novovjekovna tehnika) i razvoj egzaktnih prirodnih znanosti) i sadržinskih (ustrojava kapitala kao tehnika u kojemu se tehnika ozbiljuje kao povijesko-povijesna) pretpostavki, on je razvio iznošenjem nekih temeljnih ideja koje su se javile u suvremenim filozofskim pravcima o problematici tehnike (Heidegger, Marcuse, Habermas...).

Zlatko Šram

Krležijana

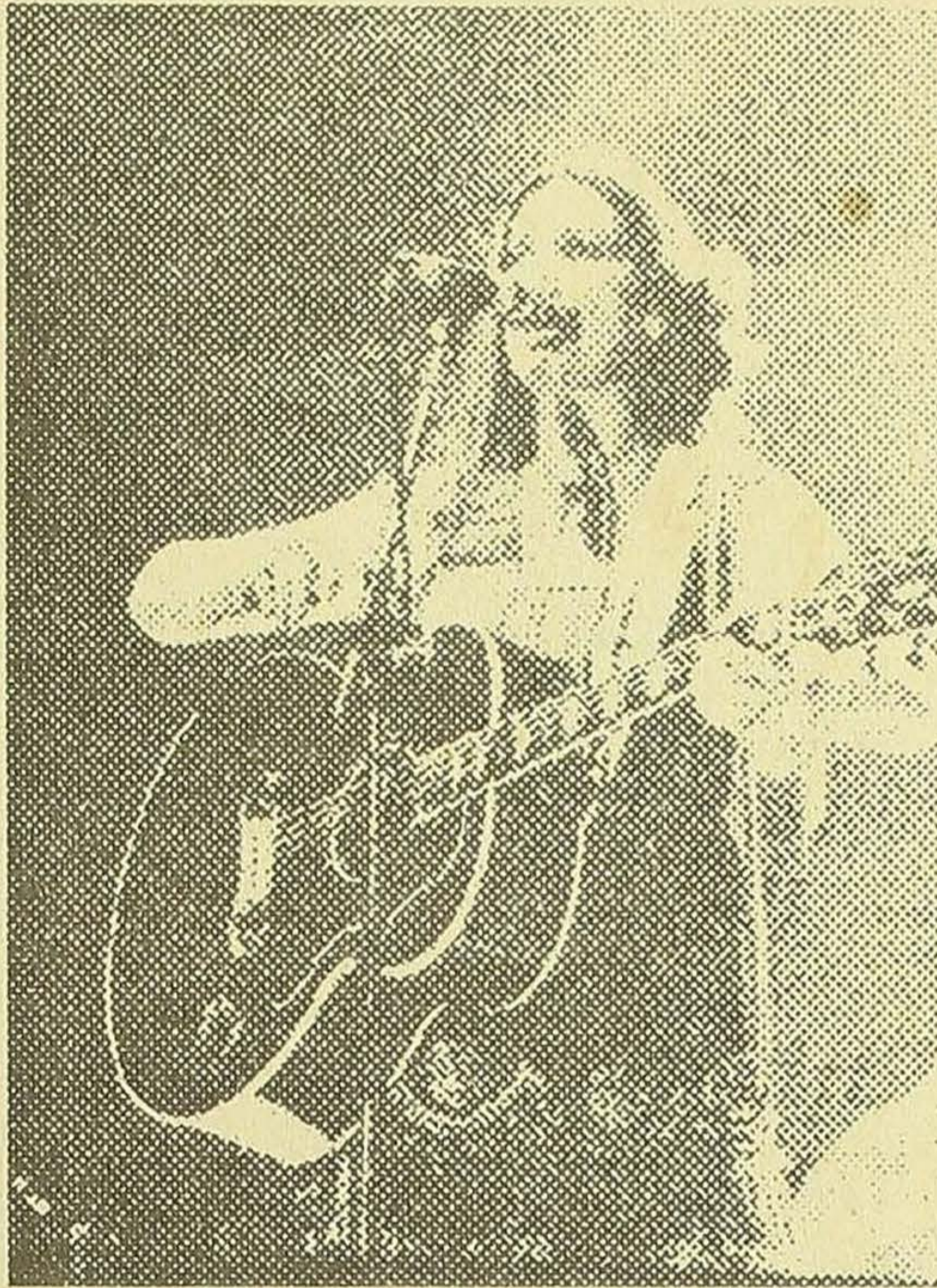
Čizma

„...otpuna samovlada tiranske (oficirske) čizme, koja se sa svojim mamuzama akirano, slijepo, glupo, naviksano raširila po svijetom kao kakav gigantski konj iz bijednih izraelitskih priča o konju. Perspektiva: na najcrnji apsolutizam oficirske čizme do takvog fetišizma da će se dizati hramovi oficirskim čizmama po čitavom svijetu. A naposljetku zašto ne? Konji su u Rimu bili bogovi. Krava je još i danas u velikom poštovanju u svijeta sveta životinja, a bik je bio bog kao bog milenijuma po hramovima bazaltnim i granitnim, ne samo u Egiptu nego i u Evropi. U Evropi je Evropa do danas sagrađena ljudstvom su vladale mačke, zmijske, konji, pak zašto da ne zavlada i čizma konjanička, aristokratska, oficirska Čizma, kao kakva ukleta konjanička od crnoga granita, tako golema, tako moćna, da se može vidjeti od Gibraltara do Islanda kako prkosi nebu pod oblacima, kako znamen ove naše planete, a pod njom čitavo čovječanstvo u prahu, u prašini, u kostrijeli i na koljenima molitve.”

Miroslav Krleža, 1916.

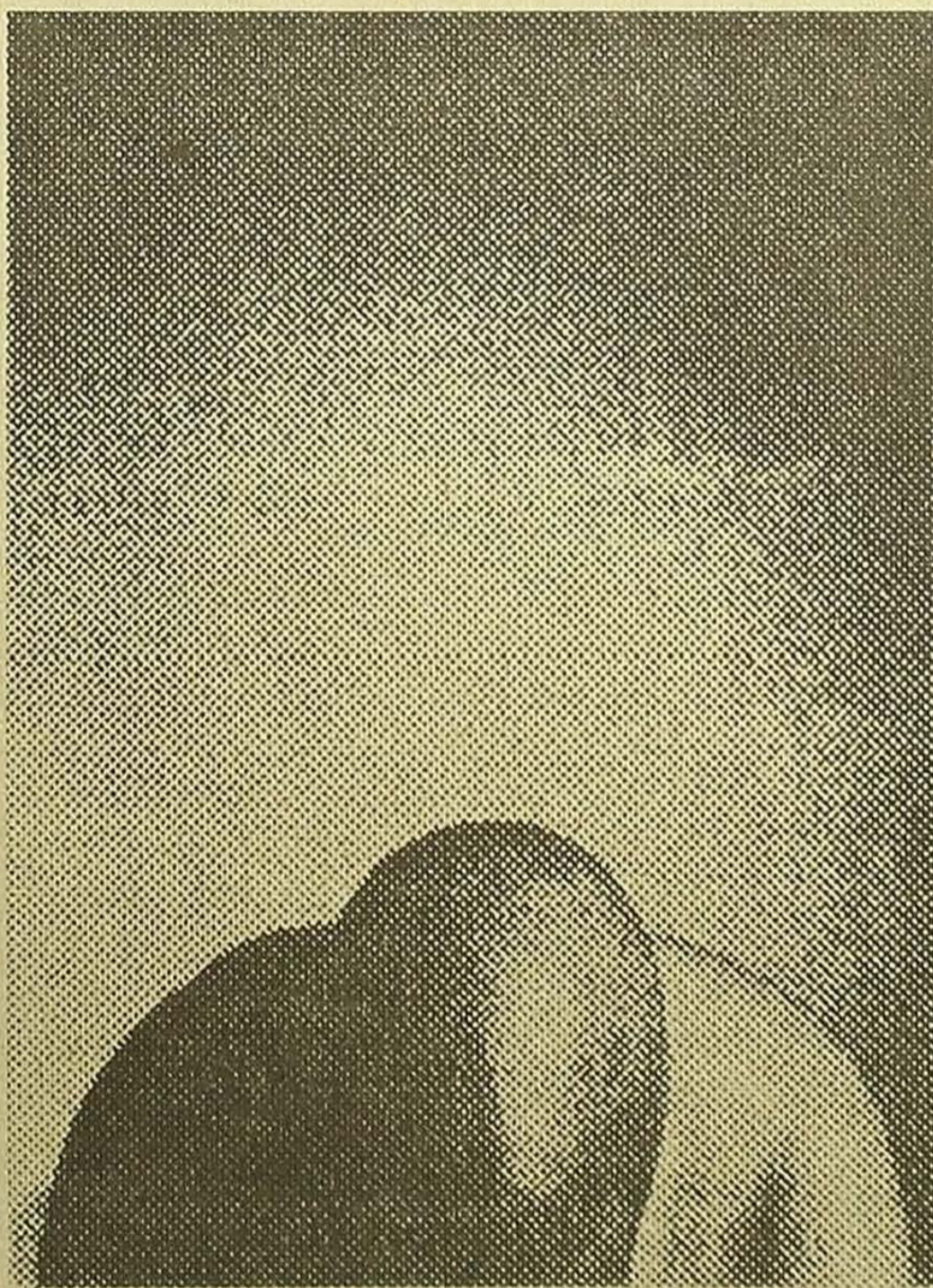
Imenik rocka

Emmylou Harris – američka country-rock kantautorica, verni nastavljač blistave tradicije „izmirenja kauboja i hipija”, koju je utemeljio njen bivši ljubavnik i muzički idol, pokojni Gram Parsons, rođena je 1951. godine.

Probrana diskografija:

- „Cimmaron” (1975)
- „Pieces of the Sky” (1976)
- „Ten Cent Town” (1979)
- „Elite Hotel” (1986)

Isaac Hayes – slavni crnputi „mačo” pevač, kompozitor, aranžer, producent i multiinstrumentalista, koji se od studijskog muzičara s kraja 50-ih (pratio je velike zvezde kuće „Stax” – Otisa Reddinga, Rufusa Thomasa, Sam and Davea i ostale), uzdigao do trona neprikosnovenog „naj-crnje” američke pop-muzike 70-ih godina. Dugo godina mu je karijera bila u zastoju, da bi se 1995. godine vratio na veličanstven način, sjajnim albumima i rasprodatom svetskom turnejom.

Probrana diskografija:

- „Hot Buttered Soul” (1974)
- „Shaft” (soundtrack) (1975)
- „Statement” (1995)

Robert Tilly

Filmoteka

Recept za mehaniku

„The Fan” (Fanatik) – Režija: Tony Scott; Gl. uloge: Robert De Niro, Wesley Snipes; 1996.

Tony Scott je čovek koji nikada ne eksperimentiše. Tako je i za „The Fan” uradio u dlaku isto što i za svoje prethodne filmove: filmski starovi u glavnim ulogama, kritičko-intelektualna varijanta neke žanrovske teme za scenario, i visoko estetizirana režija čija je estetika funkcionalno nezavisna od ostalih elemenata filma. Učinak ovog recepta u principu je odličan. Glumačke zvezde na gledaoce vrše identifikacioni proces, kritički scenario stvara naboj za diskusije, dok estetizirana režija svojim slikama temeljno utiče na dušu publike. Ili, trijalistički rečeno – glumci su telo (gledalaca), smisao fabule zadovoljava njihov duh, dok slike nadražuju dušu.

Tematski privlačna priča o navijačkoj strasti koja može poprilično poremetiti život pojedinca i porodice drži se sasvim dobro sve dok autori sami nisu odlučili da ubiju svog junaka. Druga polovina filma u celosti je posvećena izivljavanju glavnog junaka na udaraču u bejzbolu i njegovom sinu, i na izivljavanju autorskog tima nad glavnim junakom. Naravno da autorima nije sporno iskrivljavanje svesti koji navijanje čini, ali preuveličavanje, ili je možda tačnije reći pogrešno konkretizovanje posledica nastalih delovanjem svesti, iskrivljene navijanjem pretvorilo je „The Fan” u retoričku grotesku. Jer, ceo film je jedno veliko retoričko pitanje, sa retoričkim primerom, i moralizatorskim odgovorom, u čemu se otkriva i glavna namera tvoraca filma: napraviti delo sa moralnom poukom sadržanom u samom tkivu dela. Scot zapravo servira gledaocima ideološki traktat koji treba da deluje prvenstveno svojim argumentima, sadržanim u obilnom odgovoru na sopstvenom retoričko pitanje, a tek u pozadini i drugostepeno dolaze slike stvorene režijom.

Zato je sasvim logično što je „The Fan” mehanistička tvorevina pretrpana krupnim planovima. Ubedljivost ljudskog lica treba da zameni odsustvo ljudske duše iz celog filma. Scot naravno vrlo dobro zna da je to podilaženje jednom malogradanskom kvažiintelektualnom ukusu, ali on baš to i hoće.

Sa te tačke posmatrano „The Fan” je prvoklasno urađen film koji taj ukus zadovoljava bez greške, poput nekadašnjeg Scottovog velikog uspeha „The Hunger”. Ali o umetnosti tu nema ni govora, iako ima sličnosti. Tony Scott se oduvek provlačio kao tobožnji umetnik, baš kao i njegov brat Ridley, ali stalno ponavljanje istog recepta zanatske neangažovanosti tokom 20 godina ih je obojicu otkrilo kao obične ideologe.

„The Fan” bi bio sasvim privlačan film da je Tony Scott Coppola. Ovako, to je samo komadić iz bogatstva jednog „Taxi Driver”, sa već postarijim bivšim taksistom u ulozi manijaka.

Pera Marković

Za ribiče Šaran (VIII.)

(Ciprinus carpio L.)
(Karp, krap, mađar-
ski: ponty)

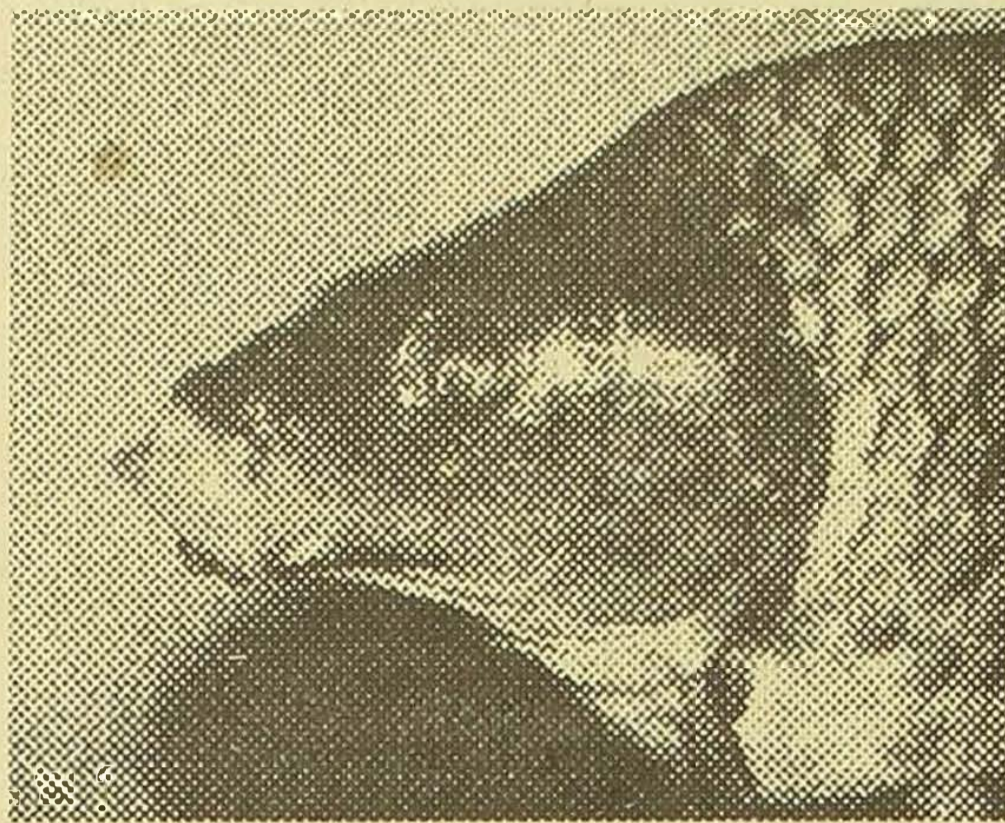
Mamak je najvažniji sastojak svakog u vodu zabačenog pribora i njime se određuje ulov željene ribe. Naime, suština sportskog ribolova svodi se na to da se riba s odabranim mamkom primami i navede da ga uzme – zajedno s udicom. Za svaki mamak postoji način kako se stavlja na udicu, a to određuje njegova vrsta i veličina. Kada se za mamak koristi zrno kukuruza, onda se na udicu stavlja po nekoliko zrna, kuhani krompir se isjeca na kockice, od knedle se prave loptice, gliste se posebnim načinom navlače na udicu... Bez obzira koji se mamak koristi vrh udice treba biti slobodan, da bi se najlakše zarila u usta ribe. Pošto se u ribolovu koriste više vrsta mamaka na jednoj udici se mogu stavljati kombinacije nekoliko mamaka.

Mojim mladim kolegama, a i onima s kraćim ribičkim stažom, predstaviti ću nekoliko nekadašnjih mamaka, već pomalo zaboravljenih, kojima smo uspješno lovili šarane i njegove srodnike. Pošto šaran u proteklih nekoliko desetljeća nije promijenio svoj način živčta i navike, preporučujem da ga pokušate loviti s nekim od ovih mamaka:

Kukuruz se može koristiti tokom cijele godine. Nekada se mladi kukuruz koristio u prirodnom stanju iz klipa, a danas se može kupiti tvornički konzervirani, pa je tako na raspolaganju ribičima tokom cijele ribolovne sezone. Skuhani zreo kukuruz u nekim slučajevima je čak i uspješniji mamak od mladog kukuruza. Bilo koji od kukuruza da se koristi na udicu ih treba staviti po nekoliko zrna, a pogodan je i u načinu lova „na dlaku“.

Kuhani krompir koristi se samo zreli (mlad se raspada). Treba ga izrezati na kolutiće debljine prsta, staviti ih u kipuću vodu i kuhati 6-7 minuta. Ako se dulje kuha bit će odviše mekan i lako će spasti s udice, a ako se kuha kraće vrijeme bit će odviše tvrd, pa će kroz njega udica teško prolaziti u usta ribe.

Knedele od brašna se spravljaaju od kuhanog krompira i po mogućnosti od raženog

Položaj usta šarana pri uzimanju hrane

brašna – bez dodatka vode. Načinjene knedle se oblikuju u manje pogačice debljine prsta i kuhaju se u kipućoj vodi, dok ne isplivaju s dna. Ovako skuhanu tijesto daje se dobro oblikovati u kuglice koje su postojane na udici, a sitna riba ih ne može skinuti. Prije mješanja brašno se može bojiti – nekada smo to radili s mljevenom crvenom slatkom paprikom, a danas je pogodnije to uraditi s crvenom bojom koja se koristi u prehrambenoj industriji. (U novije vrijeme je dokazano da šaran razlikuje neke boje, a najbolje uočava crvenu.) Skuhane knedle se mogu namirisati, a za to se koriste najčešće mirisi: karamele, vanile, tuti-fruti i dr., a vrlo je učinkovita i rakija kada se utrlja u knedle. Odabir mirisa prepušta se mašti i iskustvu ribiča. Jedan dio knedli može se skuhati odvojeno sa šafranom, i tada će one dobiti blijedo žutu boju i osebujan miris.

Gliste su u proljeće vrlo uspješnan mamak a pokazalo se da su za to najpogodnije crve („dubrovska“) i bijela ritska glista, koje su udici najživahnije i najdulje ostaju žive.

Larve komaraca su odličan mamak za šaranu prirodna hrana. Međutim, do njih se teško dolazi, ne mogu se nabaviti u trgovini, a tko ih želi imati mora kopati po mulju u plićaku, dok ne nađe njihovu koloniju. Onda mu predstoji ne baš jednostavan postupak ispiranja larvi iz mulja. Larve se mogu davati hrani za prihranjivanje, stavljaju se u hranilicu, a mogu se izmješati s knedlama. Larvama komaraca šaran i njegovi srodnici ne mogu odoljeti!

(nastavit će se)
Alojzije Stantić

Recet za pripremu ribe Ribarski šaran

Potrebno je: šaran oko 2 kg, 4-5 zelenih paprika i isto toliko rajčice, 2 kg krumpira, vegeta, oko 20 dkg slanine, vrhnje, crveni luk, mljeveni papar, mljevena paprika.

Očišćenog šarana rasjeći po dužini, zasjeći ga i zasuti ga vegetom. Dno tepsije namazati s maslacem i na njega položiti režnjeve slanine. Na slaninu poslagati kolutiće isječen krumpir, posuti ga vegetom. Slijedeći sloj treba da je na kolutiće isječen crveni luk izmješan s na kolutiće isječenom zelenom paprikom i rajčicom. Sve polit vrhnjem. Na ovo treba staviti još jedan sloj od krumpira, posutog vegetom zatim crvenim lukom, paprikom i rajčicom i sve to opoliti s pavlakom. Na sloj staviti pripravu šarana, u kojem je u zasječene dijelove stavljena na režnjeve isječena slanina. Zaliti s oko 2 dcl suhog bijelog vina (rizli graševina). Ribu polit s vrhnjem u kojoj izmješana mljevena paprika i papar. Šarapeći na laganoj vatri od 70 do 90 minuta.

Pčelinjak u prosincu

Prosinac je mjesec s najkraćim danom, s najviše oblačnosti i magle, s najmanje sati sunčanog zračenja u godini. Čini se da je život u pčelinjaku zamro, sve je utihnulo. Ali, ovo je samo varka. Pčelinje zajednice imaju više posla i napora da stvore, održavaju i uspješno koriste povoljne uvjete za svoj život u ovako nepovoljnim prirodnim uvjetima. Da bi pčele mogle stvoriti veću toplotu i ostale uvjete, one troše više hrane, uglavnom med, a kao posljedica toga u košnici se stvara veća količina vodene pare i ugljičnog dioksida.

Ako su pčelinje zajednice dobro pripremljene za prezimljavanje i dobro uzimljene, onda u prosincu nema mnogo posla na pčelinjaku. Pčelinje zajednice miruju. Međutim, to nije razlog da se pčelari opuste. Naprotiv, i u ovom mjesecu ima mnogo važnih poslova, koje treba blagovremeno uraditi jer od toga ovisi hoće li i u kojoj mjeri pčelinje zajednice uspješno prezimiti. Pčelari, posebno oni s manje iskustva, u toku ovog mjeseca posebnu pozornost trebaju posvetiti kontrolnom osmatranju stanja na pčelinjaku. Što češće treba kontrolirati leta. Za vrijeme sunčanih dana treba promatrati lijet pčela. Posebnu pozornost valja obratiti na pojavu pčelinjeg proljeva.

U ovo doba godine pčelinje zajednice su izložene dvjema opasnostima: da utroše med preko kojeg održavaju vezu s ostalim rezervama hrane i da rezerva hrane s kojom raspoložu nije dobrog kvaliteta (medljikovac, med od sokova voća, ukišljeni med). U oba slučaja uginuće cijele ili dijela zajednice je neminovno. Zato je poželjno takvim zajednicama, prvih dana prosinca dodati po jednu pogaču čvrste šećerne hrane. Pogača se stavlja na gornji dio ramova, ne kviri se i lako se topi. Iskustva pokazuju da je pčele radije uzimaju nego med u saću. Dodavanjem čvrste hrane u ovo doba godine, izbjeći će se i eventualni proljev pčela.

Čvrstu hranu pčelama je najbolje dodati u toku toplijeg dana, bez vjetera, kada se pčele pojavljuju na letima košnica. Ako se ne iskoristi takav dan, čvrsta hrana može se dodati i kad je temperatura zraka nešto niža. Ovo treba uraditi brzo s puno pozornosti.

Ne rijetko krajem ovog mjeseca pčelinjak zna biti zavijan snijegom. Ako iz bilo kog razloga pčelar nije u mogućnosti očistiti košnice od snijega, zbog toga ne treba mnogo brinuti. Pčelama se neće ništa desiti u snijegom zatrpanim košnicama. Ako je samo doljnje leto zatrpano snijegom, za ventilaciju ostaje gornje leto. Ukoliko gornje leto ne postoji na košnici, pčelama u klubetu

je dovoljno i onoliko zraka koliko doprođe kroz otvor na poklopnoj dasci i izolacijski materijal pokrivača u košnici. Istina, lakše i bolje ako se snijeg s košnice i oko nje očisti dok je suh. Na taj način manje se uznemiravaju pčele prilikom topljenja snijega, košnice se neće navlažiti, a tijekom sunčanih dana pčele će bez teškoća izletati radi čišćenja. Tom prilikom s leta treba odstraniti i mrtve pčele, jer ako ih ima više, mogu zatvoriti leta i izazvati uginuće cijele zajednice.

Pčelari koji nisu stavili utopljavajući materijal u košnice, to mogu sada učiniti, najkasnije u siječnju. Utopljavajući materijal treba stavljati samo odozgo iznad poklopne daske.

I ovog mjeseca na pčelinjaku treba osigurati potpuni mir, zaštititi košnice od pristupa životinja i eventualnih potresa.

Zimski mjeseci su pogodni za srednjo- i popravku i popunu pčelarske opreme, pribora i alata. Ne treba zaboraviti da je nastupilo vrijeme druženja, izmjena iskustava, čitanje stručne literature, posjećivanju predavača. Za dobre knjige i časopise pčelar ne treba žaliti sredstva jer mu se to višestruko vraća kroz proizvodnju i rad.

Ante Zomborčević

Toth-optika

SUBOTICA

Subotica

t. 51-045 Maksima Gorkog 26

Radno vreme

Radnim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Subotom 9.00-12.00

Radno vreme ocnog lekara

Radnim danom 17.00-19.00

Aforizmi

- To su naši (a)prioriteti!
- Previše oralnog – premalo moralnog.
- Filantropija je emanacija plemenitog duha.
- Praznik je za one čiji život nije prazan.
- „Bijele vrane” donose proljeće.
- Na velika vrata ulazi se nogom, a na mala – glavom.
- Teško njemu: pao je pod utjecaj vlastite sajesti.
- Saobraćaj nam ne valja! Loše su postavljivi vjetrokazi.
- Prašina se diže da bi se podloga ispitala.
- Bit' će dogovora: neće Kosovci Tirapiju.

Željko Skenderović

Pravnički kutak

Izborno pravo (IV.) – Krivičnopravna zaštita

Premda je prošli nastavak pravničkog kutka trebao biti posljednji na temu izbornog prava, besramno stvorene izborne prijevare i krade (može li zdrav um tek zamisliti stoe događa(lo) iza zastora i bez predstavnih opozicije?!), koju vrši državno-partijsko vlast tijekom i osobito nakon glasovanja, nečinovno otvara pitanje je li uopće postoje sankcije za takva djela?

Krivični zakon Republike Srbije sadržava glavu pod naslovom „Krivična dela protiv izbornih prava i slobode izjašnjavanja” u okviru koje je inkriminirano sedam kaznenih djela, od kojih ćemo navesti ona koja se neposredno tiču zbijanja vezanih za ove izbore.

U povreda slobode opredjeljenja pri glasanju (član 81. st. 1.): „Ko silom ozbiljnom prijetnjom, podmićivanjem ili na drugi nedovoljan način prinudi drugog ili na njega uti da na izborima, glasanju o opozivu ili na referendumu vrši ili ne vrši pravo glasan-

Iz života naših predaka

Razmišljanje

Događaji oko ovi izbora potakli su me da nika današnja razmišljanja moji sunarodnjaka probam uporedit s našim precima s početka ovog vika. Većina naši predaka bila je skromnog obrazovanja, a znanje su sticali u škuli života: iz usmenog nasleđa predaka, od učitelja i svećenika i napose razminom mišljenja u susretima s drugim ljudima na hetijama, prid crkvom, na godovima, u međusobnim positama... Od jutra do mraka zauzeti svakodnevnim poslovima imali su malo vremena da do više znanja dođu čitanjem, samoobrazovanjem. Izbor štiva njim nije bio ni približno današnjim, al su zato znali šta triba čitat, čitali su i šta je najvažnije – svi su čitali!

Naši preci su nastojali da ličnost tako oblikuju, da čovik bude što više čovik. To su postigli odabiranjem uzora pozitivne ličnosti i pozitivnog stvaralaštva, a klonili su se divana i čitanja o negativnim ličnostima, napose o onima koji su počinili kako zlo drugom čoviku. Zato su njim omiljene teme divana bile o pozitivnim, o lipom, o svem čim se moglo dičit i drugom divit. Tražili su da njim životni put ide stazom dobrog i lipog, na čijem se kraju nalazi uspih. Da, oni su se znali divit ne samo svom već i tudem stvaralaštvu, ako kogod ima štogod lipo: lip salaš, lipog konja, lipu njivu, volili su se lipo obući, „divojka se lipo nosi”... tušta je taki primera. Ko zna šta je lipo, taj se zna lipim divit, taj to ima u sebi duboko usadeno – to iznosi iz srca i zato onaj ko je taki nemož bit rdav čovik. Za razliku od takog čovika živi drugi

čovik koji se svitu predstavlja zloćom. Zao čovik obezvrđuje i uništava tuđe, ono šta je drugi čovik stvorio poštenim radom.

Opisane su samo nike odlike naši predaka koje su izašle iz njevog nepisanog morala kojeg su naslidili od predaka i naučili u škuli života. Znali su da njim život za ovakom osnovom omogućava duševnu smirenost i zato su brižno čuvali sve ono šta se odnosi na njevu prošlost, na naslede od predaka, generacijama unatrag.

Nažalost zadnji desetak godina slušajuć, čitajuć i gledajuć jednomno obavištavanje vlasti, dosta je naši sugradana, prvenstveno mladi a nažalost i dosta stariji, počelo minjat svoje mišljenje i svoj lik nasliden od predaka. Počeli su privaćat ono šta njim je nametnio vlastodržac i njegovi trabanti, koji su se od tog lično okoristili.

U današnje vrime vlada težnja za što bržim i lakšim sticajem blagostanja il kake pogodnosti, često se za ostvarivanje tog cilja ne biraju sredstva, pa su tako tušta nji postali Jude sebe, nažalost i svog naroda. Jude su za šaćicu novca il kake pogodnosti zanimali i izdali sve ono što je njevim precima bilo najmilije i najsvetije: poriklo i viru!

Ova žalosna pojava se mora sveobuhvatno izučit, stručno obradit, a potom odredit mukotrpan i dugotrjan put ličenja. Na onim pojedincima koji znadu i na našim kulturnim ustanovama je da se zauzmu za ispravljanje iskrivljene ličnosti tušta naših sunarodnjaka!

Alojzije Stantić

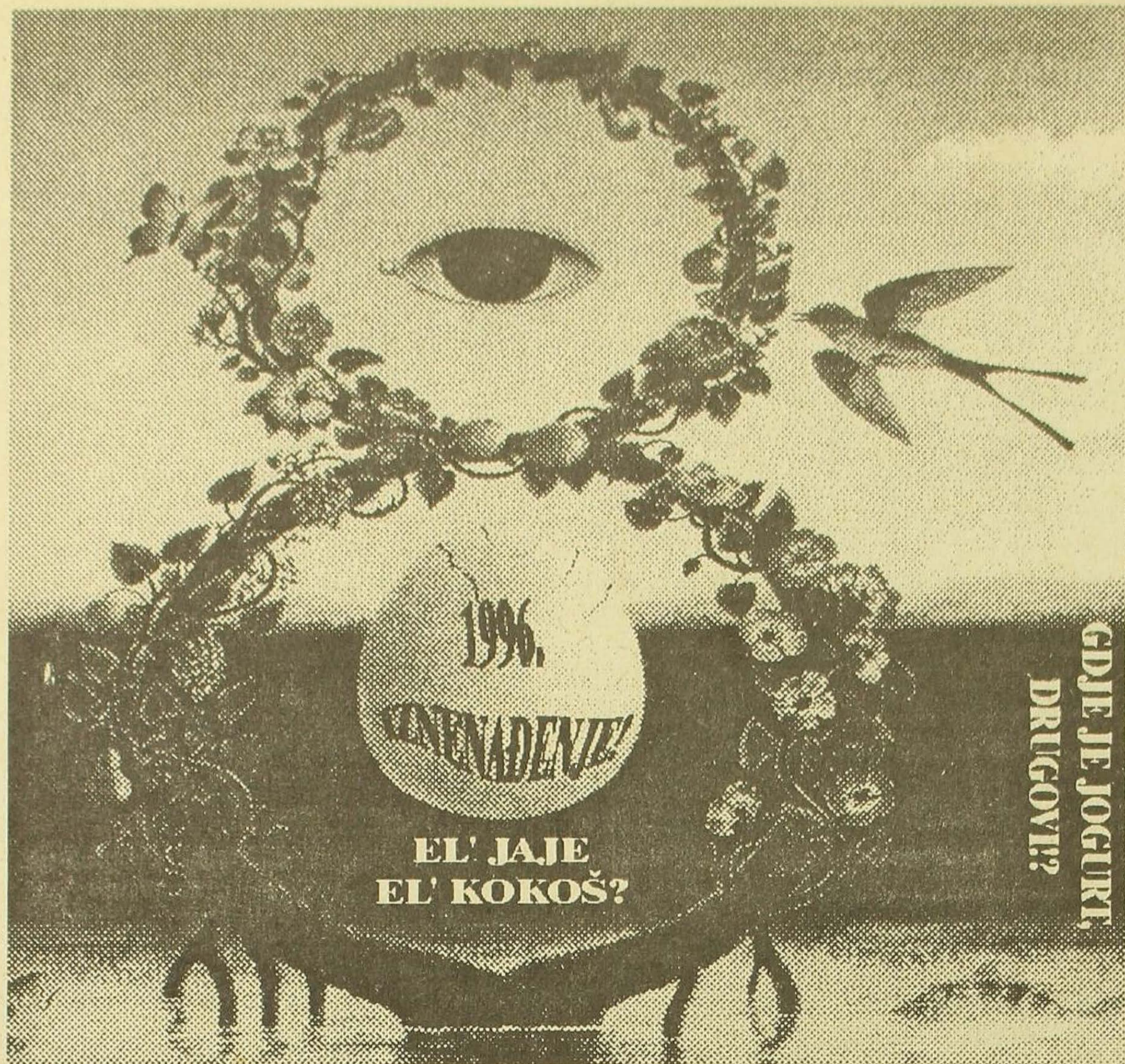
Gemini-commerce

KANCELARIJSKI MATERIJAL I PRIBOR

vičnih djela. Medutim, kako je u nedozvoljenim radnjama, prema novinama, svoju rolu imala i policija, teško je očekivati da bi ona mogla sprovesti efikasnu istragu. Imajuć na umu i sramne sudske odluke donijete prije i nakon izbora (uključujući i sramotne odluke subotičkih sudova na ovu temu), te ukogu sudija u organima za sprovaćanje izbora, teško bi se mogla očekivati pravična sudbena odluka u kaznenome postupku.

Sve u svemu, zbog nepostojanja nezavisnosti tužilaštava i sudova u rješavanju najvažnijih pitanja, osobito ustavnog sistema, nezamislivo je da uopće bude pokrenuta istraga, podignuta optužnica ili čak bude donijeta osuđujuća presuda po navedenim djelima. Dakle – kadija te tuži, kadija ti sudi!

(j. š.)

Kutak sludenih

Postizborno priznanje glasača

Premda zakasnijelo otkrivši da su prigodom tekućih izbornih radnji svjesno ali oprezno pogriješili odlučnim, takoreći smjelim zaokruživanjem mrskih brojeva ispred još mržih snaga koje žele samo & napose zlo narodu, o(če)ličene u osobama iz neprirodno izmiješanih redova tzv. demorsratske opozicije, a sve to unatoč vječno dosadnim ispiranjem sive nam mase situirane u glavicama našim demokratskim od strane mističnog isparenja čudovišnog stroja PTC, građani nam se nisu dragovoljno predali moći tzv. apsolutnog samodršca, emanirane čak & u nepriličnim institucijama (kao što je sudstvo), koji im ne priznaje pravo na dulje, četvorogodišnje postojanje učinjene krivice.

Nečiste dakle savjesti, s pojačanim osjećanjem stida & srama, narod nam se otpočeo gibati po tzv. velikim urbanim sredina, što PTC postaje ne primjećuju. Ujka Sam iz Amerike i Europe je Nekome počeo vući čak i uši uz pr&jetnje. Zemlja nam se ustalasala, to jest, ili točnije rečeno, počela se g&bati. Bit će, izgleda, ovo vruća & topla zima. Mijolj će potrajati nešto duže.

Bio tute u salašima jedan popo čudo proždrt i posrtan. Najviše volio vrime kad se svinji koljedu. Ne treba ga zvati, nacunja on kad će kod kojeg domaćina bit disnotor, pa nek ga probaje zaboravit on poruči da će doć. Što je bio buragat ko naduvana krava, nek mu

je, al čim dode prvo mu je da ode kod vrljika, pa bira koju divenicu i krvavicu će mu gazdarica spakovat, žmare sve pročeprka dok ne izabere sve mesnate i tako redom. Nije on ko drugi gost na disnotorskoj večeri.

E, kaže, tako on jedared pošalje zvonara na salaš na kojem će se sutradan klat svinji. Gazda kuće ga nije zvavo, a bilo već pridveče, pa popo misli da su ga zaboravili.

– Faljen Isus, jeste l radi gostima? – zvonar stigo već u mračak.

– Amen, amen, dobrima uvijek.

Čeljad se spremaje, tu se čisti crni luk za krvavice, bili za divenice, raspoređiva se so i sitna paprika, nožovi se oštru i sve što već treba. Domaćin baš udešava dvi katlanke za obaru, a zvonar će:

– Ne pitaš me zašto sam ja došo?

– Na mojoj kući su vrata otvorena za svakog poštenog čovika, – gazda se žuri s poslom, a dobro zna on zašto se zvonar tamo stvorio.

– Pa gospodin su me poslali, – zvonar onda mora kazat ko poslom je došo – javljaje radosnu vist, da će vam na disnotoru mili gosti. Kazali su, da baš tako kažem.

A kuće gazda njemu:

– Slušaj, a ti njemu vrati poruku baš ovako: javljam mu tužnu vist, da ove godine kod mene disnotora nema.

– Pa šta je sad to, naopako?! Gospodin su zacigurno čuli da kod tebe disnotor bit sutra.

– Kad je on to čuvo?

– Prikjuče. Tako su mi kazali gospodin.

– E, vidiš, al juče u moje ranjenike udarila nika rednja i pocrkali. Svi. Nemam šta klat.

– Je l to baš istina?!

A gazda:

– Je l, oš ti doć sutra na večeru, ako te pozovem?

– Lud bi bio, da ne dodem.

– E, vidiš, onda ću tebi kazat, a ti njemu neš: to, da su ranjeniki pocrkali, to je baš toliko istina kao što je istina da bi gospodin bio mili gost.

Kazivao: Pajo Zečević, Bikovo, r. 1888. g.
Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Iz starog tiska

Ženski pokret među Bunjevcima

Interesantno je da nas Bunjevci mnogi smatraju za konzervativne zaostanute kako se to lipo na bunjevački kaže. Medutim ženski pokret je kod nas imao prija uspih nego kod mnogih drugih kulturno i napridnijih naroda. Ženske se bore obično za pravo glasa, pa onda do tim putem dođu do ravnopravnosti sa muškarcima. To je tako kod drugih naroda, ali kod nas Bunjevci ženske su mnogo prije prava glas imali a imaju i sada vlast.

Tako je na primjer Suboticom dugoo vrimena vladala seka Verka. Sada je i ona bez vlasti. Ali i Napoleon je svršio na Sv. Ilonki bez vlasti. Zašto ne bi mogla i seka Verka!

Posli je došla gospoda Mara, a samo onda kada je već skinula hrvatsku trobojku sa pojasa. Nju ne moramo posibno predstaviti, za njezine poslove svako znade.

Zatim je došlo zatišje.

Ali se naskoro pojavile gospodice Lujza i Julka. Sada one vladaju. Kažu da još i nike druge ženske vladaju, ali samo iz pozadine, jer su takve sorte da je malko nezgodno da se otvoreno pojavljuju za dana da ih svako vidi. No sve to nije važno. Glavno je to, da smo mi najnapridniji na svitu bar u pogledu ženskih prava. **Zato živile naše žene: upravice teljice našeg javnog života.**

(„Bunjevačko žackalo”, 19. travnja 1940. godine)

Bunjevačke narodne pripovetke

Radosna i tužna vist